СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 146. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 24. червня, 1929. VOL. XXXVII. No. 146. Jersey City, N. J., Monday, June 24, 1929. THREE CENTS.

ЗБІРКА ЗЕЛЕНИХ СВЯТ - ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

БОРОТЬБА МІЖ ДЕРЖАВОЮ І ЦЕРКВОЮ В МЕКСИКУ ПОКІНЧЕНА ЗГОДОЮ

ОБІ СТОРОНИ ВСТУПАЮТЬ ЗІ СВОГО СТАНОВИЩА.

МЕКСИКО, 22. червня. — Президент мексиканської републики Еміліо Портес Хіль видав нині публичну заяву про доспішне закінчення переговорів між мексиканським урядом та римо-католицькою церквою. Рівночасно архиепископ Руіс, що вів з урядом переговори як представник церкви, видав заяву, в котрій покликується на заяву президента Хіля й заповідає скоре резпочатте церковних відправ. Заява епископа показує, що заяву президента видано в порозумінню з епископами.

Заява президента Хіля подає три точки, на котрих наспіло порозуміння між римською церквою й мексиканським урядом.

По перше, мексиканський уряд не вступає зі свого становища щодо реґістрації священиків, але не буде наставати на те, щоби церква подавала всіх священиків, котрі мають реґіструватися, а тимсамим справляти публично обовязки священства.

По друге, уряд далі стоїть на тому, що в школах не мається навчати релігії, але за те він не буде мати нічого проти сього, щоби релігії вчити в церкві.

По третє, держава не вступає ні в одній точці щодо постанов мексиканської конституції, але уряд публично підчеркує, що кождий церковник, котрий є горожанином мексиканської републики, має право вносити петиції о зміну постанов мексиканської конституції.

Вістка про згоду між державою й церквою викликала в столиці велике вдоволення. Богато людий заховується так, немовби вже всі клопоти мексиканської держави покінчилися. Вірні католицької церкви питаються, коли будуть церковні відправи при співучасти священиків, яких уже не було на відправах три роки. Епископи обіцяли, що богослуження почнуться дуже скоро, може ще до 29. липня. Заки прийде до сих богослужень, урядові комітети, що тепер мають під своєю охороною церковне майно, мусять поробити інвентарі та передати майно церковним зарядам.

ВІДКЛАДАЮТЬ ПОДОРОЖ МЕК ДОНАЛДА ДО АМЕРИКИ.

ПОДОРОЖ ВІДБУДЕТЬСЯ МОЖЕ АЖ НА ДРУГИЙ РІК.

ВАШИНҐТОН, 22. червня. — Американський уряд дістав вістку, що англійський премієр Мек Доналд не зможе вибратися до Злучених Держав скорше, як на другий рік. Мусить він уперед полагодити дома цілий ряд невідложних справ.

Має він приїхати в Америку для переговорів з президентом Гувером про обмеження морських зоружень.

Тимчасом буде він вести переговори з американським представником в Анґлії, Досом. Для переговорів виїзджає до Лондону теж відомий американський дипльомат Ґибсон.

СЛІДСТВО НАД ПАЧКАРСТВОМ ГОРІВКИ.

КАНАДА РОЗСЛІДЖУЄ ТЕЖ, І ТО НЕПРИЄМНІ РІЧИ ДЛЯ АМЕРИКИ.

ВАШИНҐТОН, 22. червня. — Секретар стейту Стимсон дістав нині звіт департаменту скарбу з події на ріці Дітройті, в котрій канадійська пачкарська лодка мала острілювати з машинового кріса з канадійських вод лодку американських прогибіційних аґентів. Уряд почав слідство над тим, чи не віднестися до канадійського уряду з протестом проти недбалости канадійських урядників.

Зі своєї сторони канадійський уряд розслїджує чутку, що американська митова лодка мала розбити один канадійський люксусовий корабель.

ВИБУХ НА ПРИЧАЛІ.

ЕКСПЛЬОЗІЯ МАҐНЕЗІЇ УШКОДИЛА 9 ЛЮДИЙ.

НЮ ЙОРК, 22. червня. — З нагоди повороту автомобілевого маґната Генрі Форда, його сина й того родини до Америки зібралася на причалі лінії Кунард громадка ґазетярів і ґазетних фотоґрафів. Зараз по зняттю фотоґрафії з Фордової родини з невідомої причини вибух збірник маґнезіового пороху, якого вживається для освітлювання сцени при фотоґрафованню. Скло збірника покалічило 9 людий, що стояли коло збірника, в тому числі двох фотоґрафів та 7 цікавих глядачів. Декотрі з цікавих дістали скалки скла в своє тіло, хоча стояли трицять стіп від місця вибуху. Їх усіх треба було відставити до шпиталів.

З причини вибуху серед зібраної публики настав переполох. Люди стали пускати ріжні чутки про бомбовий замах. З Фордової родини ніхто не був покалічений.

НЮ ЙОРК ГОТУЄТЬСЯ ДО ВЕЛИКОГО КРАВЕЦЬКОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 22. червня. — Межинародна юнія жіночих кравців постановила на случай несповнення своїх домагань кравецькими підприємцями вийти на страйк. Хоча голосованне по віддїлах юнії, яке почалося минулого четверга, ще не закінчилось, то вже нині видно, що робітники хочуть страйку.

Великою заохотою до страйку є становище Американської Федерації Праці, котра заявила, що вона кине всю силу зорґанізованого робітництва за боротьбу кравецької юнії. Кравецька юнія збирає на страйк чверть-міліоновий фонд. Кравецька юнія у Клівленді вже обіцяла зібрати на страйк 30,000 долярів.

ГОЛОД І ТЕРОР НА УКРАЇНІ.

Вже від кількох днів переходить велике число утікачів з України в Бесарабію. Вони заявляють властям, що втікають з України перед терором. На тлі голоду й звязаних із тим реквізиций відбуваються щоденно в селах й містах повстання. Аґенти черезвичайки й відділи червоної армії розправляються жорстоко з повстанцями. В деяких місцевостях гене населення з голоду. Збігці кажуть, що в послідному часі вивезено з подільської ґубернії 50,000 дітей в глибину совітського Союза, тому, що Поділля навіщене катастрофальним голодом.

ЗЛОДІЙСТВА В ЦЕНТРАЛЬНІЙ КАСІ ДЕРЖАВНОГО СКАРБУ.

Встановлена румунським міністром фінансів комісія для провірки центральної каси державного скарбу найшла великі неправильности. Найшли квіти міністерства домен і внутрішних справ, котрі були кілька разів виплачені. Ґенеральна державна прокураторія буде вести слідство, щоби викрити дефравдантів.

ТРОЦЬКОГО КОРТИТЬ В АМЕРИКУ.

Троцький висловив бажання переїхати з Туреччини до Америки, де він колись редаґував російську ґазету „Новий Мір". Він тепер робить заходи, щоби звязатися з Американською Федерацією Праці, сподіваючись при її допомозі дістати дозвіл на вїзд до Америки. Міжтим турецьке правительство дозволило йому на постійне перебування в Туреччині, міняючи свій дозвіл на тимчасовий побут.

ЗІ СТАТИСТИКИ НАРОДИН.

Якщо вільно вірити останній статистиці, то місто, де родиться найбільше дітей, це Каїро. У 1927 р. було там на 1,000 мешканців 51 уроджених дітей. В Александрії, другім єгипетськім місті, було народин 49. На другім місці, дуже далекім у ріжниці, стоїть Москва, де на 1,000 осіб є 29.9 народин, відтак Ленінґрад з 27.8. А найменший відсоток мають із столиць Берлін і Відень: 11 і 11.7. Отже хто хоче мати більше даних на побільшення своєї рідні, нехай їде до плодючого Єгипту; хто менше, до німецьких столиць!

БІЙКА СТУДЕНТІВ З ПОЛІЦІЄЮ.

У Відни прийшло до бійки між студентами та поліцією. Студенти домагалися звільнення ректора університету, який на їх думку дуже прихильно ставився до жидів-студентів. Ректор роспорядив замкнути університет і не допустити туди студентів-протестантів. Це привело до бійки між студентами та поліцією, що охороняла університет.

43 ВЯЗНІВ УТІКЛО З ВЯЗНИЦІ.

Зі стейтової вязниці коло Клементса, Тексас, утікло 43 вязнів. Утікачі забрали зі собою 4 вязничих сторожів. У погоню за втікачами пішло кілька громадок зоружених горожан, які видали втікачам битву. В битві зловлено 15 утікачів. З них 4 треба було відставити до шпиталю для вилічення ран від пострілів, які дістали підчас битви. Між тими, що ще на волі, є злочинці, признані за небезпечних. За ними йде погоня.

ЗДОБУТКИ ТЕХНІКИ.

На передмісті Лондону в Колнбрук вибудували зовсім новий тип вулиці; з боків вона викладена сталлю, а в середині асфальтовою масою. Крім цього йдуть через неї сталеві дуги. Вулиця призначена для переїзду виїмково тяжких возів і має довго видержати великі вантажі.

ДЛЯ ФІЛЯТЕЛІСТІВ.

У Франції появиться небавком пять нових марок по два, три, пять, десять і двацять франків з рисунками гори св. Михайла, Тріюмфальних воріт, Собору в Раймс, Пристані Ля Рошель і Мосту Ґар, виконаними найкращими мистцями.

ПІДДАНІ ВАТИКАНУ.

У найближчому часі буде означене число осіб, які мешкають постійно у Ватикані й рахуються підданими ватиканського царства. Досі є їх 468. Кардинали є громадянами Ватикану, навіть коли мешкають поза його межами (таких є двох: ватиканський секретар Ґаспарі й архипресвитер Мері дель Валь). Крім них належать до ватиканських громадян найближчі співробітники Ґаспарі, папський гофмайстер, директор музеїв, служба, сторожі, садівники, командант швайцарської ґвардії та жандармерії з ріднею. Скількість членів цієї жандармерії збільшать тепер до 200 осіб.

З АНҐЛІЙСЬКОЇ ПЕДАҐОҐІЇ.

У сезоні свідоцтв і іспитів лондонська преса передає веселий анекдот, характеристичний для метод анґлійської педаґоґії. У славній на весь світ ґімназії Iтон, де батьки зголошують своїх синів до школи вже з менту їх народження, щоби мати право першенства до впису і де по традицийному звичаю хлопці носять циліндри замісць шапочок або капелюхів, один із учнів цієї школи спізнився цими днями до школи. На запит, чому? — він відповів, що мусів годувати черепаху. Для вчителя був це арґумент за слабий і він дав за кару хлопцеві тему „Життя черепахи". Минув тиждень, а учень вправи не приніс. Коли його вчитель спитав — чому? — він відповів, що не може її написати, бо черепаха ще живе, отже він не знає всього її життя. Учитель на мент подумав, а потім пригадав собі, що черепаха живе більш сотні літ. Він зрозумів відповідь свого учня і з усміхом дарував йому кару, вважаючи, що 13-літній учень виявляє велику умову зрілість.

НІМЕЦЬКИЙ ЗБИРАЧ БЛОЩИЦЬ.

Ріжні бувають збирачі. Одні збирають почтові марки, другі табакерки, треті пуделка папіросів і так далі у безконечність. Знайшовся також збирач блощиць. Це власник одної великої книгарської фірми в Монахові. Він є власником одинокої на світі збірки блощиць. Він збирає їх протягом усього свого довгого життя і зібрав понад 40,000 блощиць. Та він був не лише збирачем, але також науково досліджував цю тварину. Ентомольоґія нараховує тепер коло 20,000 ріжних пород блощиць. Найменший примірник в його збірці, це ґімаляйська блощиця, менша від голови звичайної шпильки, а найбільший — з Филипинських островів, який має до 12 центиметрів довжини. Монахійський збирач відкрив і описав кілька нових, невідомих в науці відмін блощиць. Одну таку новововідкриту блощицю він назвав в честь своєї жінки Лізою.

ГОЛОД НА ЗЕМЛЮ.

Єгипетський уряд розглядає тепер пропозицію організації австрійських хліборобів, які хотіли би виемиґрувати до Єгипту і там поселитися. Австрійські селяне домагаються потрібних кредитів на будову осель і на купно господарського та рільного знаряддя. Австрійська преса сумнівається, чи відповідь буде прихильна, бо єгипетський уряд має сам економічні труднощі.

У ДОБІ СПОРТУ.

В одному праському денникові було цими днями таке оголошення: „Банкова інституція прийме негайно торговельника з вищою школою, німецької національности, доброго футболіста". Банк не подав своєї фірми, тільки криптонім. На кожний випадок є це наскрізь модерна інституція. Можливе, що вона потрібує футболіста, щоби викопував клієнтів через браму.

РОЗФОРМОВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛКУ.

Як доносять ґазети з Москви, серед жовнірів чи старшин українського територіяльного червоного полку імени Тараса Шевченка поширились ідеї української самостійности так глибоко, що полк довелося розформувати. Се було доконано з наказу українського радянського уряду. Отже „Самостійна" Україна розформовує українські части, які є самостійні. Глум, сором, сміх і плач.

ПРИЧИНА САМОГУБСТВА.

У Дюсельдорфі застрілив жінку та сина, а опісля сам відібрав собі життя д-р Бішоф, власник сталевих фабрик і голова союзу сталевого промислу. Кажуть, що д-р Бішоф достазляв складові части для моторів „Цепеліна", а невдача лету цього повітроплава мала стати причиною родинної траґедії Бішофа.

ПАНАХИДА З ПЕРЕШКОДАМИ.

На день 26. травня ц. р. заповів відділ Українського Центрального Комітету наддніпрянської еміґрації у Львові заупокійну літургію і панахиду по бл. п. головнім отамані військ і голові Директорії УНР Симоні Петлюрі у львівській православній церкві при вул. Францішканській. Одначе в наміченому часі (10. год. ранку) літургія не почалася, бо митрополит Денис телеграфічно заборонив відправляти літургію по українськи. Доперва в 12. годині в полудне відправив о. Тріска панахиду в церковно-славянській мові з українською вимовою. В панахиді взяло участь до пів тисячки учасників. Невеличка церква була виповнена по береги, решта учасників заняла цілий город біля церкви, а крім того богато учасників стояло на вулиці перед церквою. Львівський „Луг" виставив почесну чету, яка асистувала в церкві підчас панахиди.

Крім еміґрантів взяли дуже численну участь у панахиді видні представники місцевого українського громадянства. В часі панахиди співав мішаний хор православної церкви і хор радн. Купчинського.

Під кінець тих заміток слід завважити, що заборона митр. Дениса відправляти літургію в українській мові є заслугою місцевого православного церковного брацтва, яке всецїло находиться у руках російських еміґрантів і місцевих галицьких москвофілів. Вони ужили всіх заходів на те, щоб українська мова не „осквернила" чистоти „руского православного вуха" у львівській православній церкві.

БОЛЬШЕВИКИ З НЕТЕРПЛЯЧКОЮ ЖДУТЬ ВИЗНАННЯ АНҐЛІЄЮ РАДЯНСЬКОГО УРЯДУ.

НАПАДАЛИ НА МЕК ДОНАЛДА, ЩО ВІН ВІДТЯГАЄ ВИЗНАННЯ. ТЕПЕР ЗАСПОКОЇЛИСЯ, КОЛИ ДОВІДАЛИСЯ, ЩО МОЖЛИВЕ СКОРЕ ВИЗНАННЯ ЇХ.

МОСКВА (СССР), 22. червня. — Ґазетні вісти, що Мек Доналд відтягає визнання радянського уряду до своєї стрічі з президентом Гувером, дуже поденервували большевицьку пресу. Майже всі московські большевицькі ґазети почали нападати на Мек Доналда, що він не дотримує своїх передвиборчих обіцянок і не визнає негайно радянський уряд.

Ґазети вказують, що властиво нового визнання большевицького уряду не треба, а лише треба відновити дипльоматичні зносини. Притім радянські ґазети говорять, що також негайно можна почати переговори про полагодження питання російських боргів супроти Анґлії. Ці переговори можуть розпочатися на ґрунті договору, який був уложений у 1924 році між Красіном та Мек Доналдом.

Після видрукування в ґазеті „Дейлі Гералд", що Мек Доналд піднесе справу відновлення дипльоматичних взаємовідносин між Анґлією та Росією, не чекаючи вислідів своїх переговорів з Гувером, большевики заспокоїлись і вони тепер з нетерплячкою чекають, щоб це сталося як найскорше. Вони думають, що нове порозуміння з Анґлією полекшить їх становище.

Послом до Лондону намічується бувший троцькіст Каменєв, що недавно покаявся й тепер є головою комітету по концесіям. Зі сторони Анґлії в Москву поїде лорд Олівер, якого большевики радо приймуть, як свого приятеля.

ЧЕКАЮТЬ НА АМЕРИКУ.

ДУМАЮТЬ, ЩО ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР ДАСТЬ ІНІЦІЯТИВУ ДО СКЛИКАННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ ПО МОРСЬКОМУ ОБЕЗЗБРОЄННЮ.

ЛОНДОН (Анґлія), 22. червня. — Після промови посла Доса на бенкеті в клюбі паломників усі анґлійські урядові кола чекають, що Америка візьме на себе ініціятиву до скликання нової міжнародньої конференції для вироблення пляну морського обеззброєння. Думають, що на цю конференцію мають запросити й Німеччину, яка тепер збудувала найсильніший у світі кружляк цілком нової конструкції, що її поставило в ряди сильних морських держав.

ХОЧУТЬ УНИКНУТИ ВІЙНИ.

ШАНҐАЙ (Китай), 22. червня. — Є надія, що в Китаю пощастить оминути війну між ґенералом Фенґом та кантонським націоналістичним правительством. Ґенерал Фенґ побачив, що він задумав дуже ризиковне діло, бо не має відповідної підтримки навіть від своїх ґенералів. Нанкінське правительство деморалізує його армію тим, що обіцює жовнірам платити реґулярно утримання, на що у Фенґа коштів довго не вистарчить.

Думають, що Фенґ тепер або підчиниться нанкінському правительству й лишиться правителем чотирох північних провінцій, або зовсім виїде за межі Китаю. Це усунулоб небезпеку можливо найкривавішої війни, яку колинебудь Китай знав.

СТРАШНА ЕКСПЛЬОЗІЯ.

ПІДЧАС ЕКСПЛЬОЗІЇ АМУНІЦІЇ ЗАГИНУЛО 100 ХВОРИХ, ЩО БУЛИ У ШПИТАЛІ.

ШАНҐАЙ (Китай), 22. червня. — В Кантоні стався вибух амуніції, який зруйнував шпиталь. Числять, що під руїнами шпиталю загинуло що найменше 100 хворих.

БІЛЬШЕ ВМИРАЄ НІЖ РОДИТЬСЯ.

ПАРИЖ (Франція), 22. червня. — З оголошених статистичних відомостей видко, що за перших три місяці біжучого року у Франції умерло мешканців на 70,205 більше ніж народилося. В минулому році за ті самі три місяці було на 7,333 більше народжених ніж вмерлих.

Таке застрашаюче явище стараються пояснити тим, що в біжучому році вмерло багато дітей у віці до 1 року. Це сталося в наслідок дуже великого зимна, яке принесло зі собою ріжні простудні хвороби.

КОРОЛЬ УЖЕ ВИДУЖАВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 22. червня. — Анґлійський король уже на стільки почуває себе добре, що думає повернутися 1. липня до Лондону й знову взятися за виконання своїх обовязків.

ЛЕВ УБИВ КОРОВУ.

ЛОНДОН (Анґлія), 22. червня. — Підчас залізничої катастрофи утік з клітки величезний лев, що вартував його власникови $2,500 долярів. Він спокійно лежав на дорозі, поки не побачив, що його хоче піймати власник на аркан. Тоді лев хотів заховатися поміж коров, що недалеко паслись, але одна корова, яка мала біля себе мале теля, кинулася на льва й поранила його рогами. В цей час фармер також поранив його стрілом. Осатанівши від болю, лев кинувся на корову й після завзятої бійки загриз її.

Пізніше люди застрілили льва кількома кулями.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ Й ОСТОРОЖНІСТЬ НЕ ПОМАГАЄ

На Карні Евеню в Джерзи Ситі, в стейті Ню Джерзі, случилася в минувший вівторок вечером подія, яка може дати нам богато до думання над непевністю людського життя.

Перед домом ч. 126. купка людий вийшла собі з хати, щоби найти яку-таку полекшу серед страшної духоти, котра не вступала мимо заходу сонця. На „порчу" сиділи: Мейбел Джансон, 35-літна жінка, 3-літний синок сусіда Джесі Вилиемз, 4-літна Олін Бел та 2-літний Дейвид Бел. Нагло на вулиці показався автомобіль, у якому сиділо четверо або пятеро мущин. Автомобіль, видно, не мав управного керманича. Заким сидяча на „порчу" громадка змірквала, що діється, автомобіль звернув нагло з дороги, виїхав на хідник, а відтак звернувся на сходи, ведучі до „порчу" та став пнятися по них у гору. Сталося се все так скоро, що одинока дозріла людина не мала часу навіть подумати про ратованнє себе або стоячої коло себе дітвори. Одна мить і — автомобіль уже був на них. Керманич авта звернув його на зад. Автомобіль зїхав зі сходів на вулицю, скрутив і пропав скорою їздою. Люди, що кинулися на крик за автом, не могли його схопити. Видці тільки могли побачити число авта. На „порчу" у крови й муках лежали жертви випадку. Дитина Вилиемзіс загинула на місци. Другі вийшли з тяжкими покаліченнями.

За яких десять мінут по сьому випадку дістає поліція телефонічне повідомленнє, що хтось украв автомобіль з нумером, який свідки події бачили на авті. Виходилоби, що се злодії вкрали авто та, заким навчилися ним керувати, забили в поспіху людину, а кількоро покалічили. Поліція шукає, але ще нічого не найшла.

На перший погляд ока небувалий випадок. Але не такий він небувалий, якби виглядало. Небувалий він тільки тому, як він стався. Але випадки такі й подібні случаються кождого дня, кождої просто години. Випадки, в яких найкраща осторога не помагає. Випадки, для яких просто ніякої заради нема.

Такий випадок грозить кождому чоловікови і кождому членови його родини. І власне для таких випадків, як отсей, люди придумали обезпечення. Воно припадкам не запобігає, але ратує родину на случай випадку. Обезпеченнє не дасть, щоби один такий випадок нищив навіщену родину на довгі роки, може на ціле життя її членів.

З „ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ" В РІДНІМ КРАЮ

(Господарський курс для жінок в Коршеві. Свято „Сільського Господаря" в Коломиї).

(Оригінальна допись до „Свободи")

I.

Рівно 10 тижнів минуло, як я вислав до Хвальної Редакції „Свободи" допись, в якій я представив декілька взірців тої **„орґанічної праці"**, яка ведеться тепер в нашій так дуже мало-польській Східній Галичині.

Та наша старокраєва „орґанічна праця" є випливом не лиш доброї волі і патріотизму, але і **конечности.** До нас добираються зі всіх боків, нам стараються по змозі замкнути, забрати всяку змогу до освідомлюючої та орґанізуючої праці, отже ми мусимо шукати нових доріг і нових засобів, щоби наш народ не лишити безпомічним на поталу „вороженькам".

А вони у способах для нищення нас не перебирають: уже за Австрії (я вже тут раз писав: „добра була небіжечка"!) вони використовували фактичне панованнє над нами і крутили австрійськими пересічно незлими параґрафами, як їм було любо.

Та тоді ми все ще мали можливість рекурсувати до Відня, вносити інтерпеляції в парляменті, завстиджувати там виновників перед культурним світом. Одним словом, був можливий ще якийсь поратунок.

Але тепер ми видані на ласку й неласку людий для котрих навіть їх власні, ними самими встановлені закони не істнують, коли вони їм в данім випадку не на руку.

Чиж багато треба шукати? Від голови риба смердить, а головою в Польщі тепер ніхто инший, як власне пан Пілсудскі.

Сойм ухвалив виточити слідство проти бувшого міністра фінансів Чеховича по причині самовільного перекрочення буджету.

Щоби справу вияснити, потреба було переслухати яко свідка і п. Пілсудского. В тій цили суддя слідчий Залескі удався разом з одним з обвиновників, послом Виржиковським, до п. Пілсудского, щоби **його переслухати.** П. Пілсудскі не хотів однак їх обох рівночасно (до чого вони мали право) прийняти, а допустив перед своє ясне лице суддю Залеского, відтак не хотів нічого перед ним зізнавати, але дав йому ось яку заяву на письмі:

„Я, **Йосиф Пілсудскі, перший маршал Польщі відмовляюся складати якіб то не були зізнання, так як я є шефом уряду у відношенню до уряду, до судів і до обвиновників".**

Що це значить?

Це значить, що п. Пілсудскі кладе себе вище понад законом і понад всіми законними установами. Іншими словами: **для нього закони не істнують.**

Чи польська конституція щось подібного постановляє? Нейже і цісаря австрійського можна було слухати яко свідка! Лише, що суддя мусів удатися до нього, а не кликав його до себе, до суду. В польських законах щодо переслухання міністрів таких постанов, очевидно, нема, і це була лише велика — а, як бачимо — цілком незаслужена куртоазія зі сторони судді Залеского та посла Виржиковского, що вони пішли самі до п. Пілсудского, замісць його перед себе завізвати.

Очевидна річ, що повинні вони це тепер додатково зробити, а на випадок, коли п. Пілсудскі не повинувався би, би, приказати поліції, щоби доставила його. Чи стане у них відваги і рішучости на це? Дуже сумніваємось...

Як вже висше зазначено: від голови риба смердить. Отже не диво, що і перший-ліпший старостина чи воєводчина — (звичайно дуже молоді, без досвіду люде) роблять собі, що хотять, а на такі дурниці як (в їх очах) закони, дивитися не хотять.

Зрозумійте отже, чесні заокеанські Браття, наше тут положеннє і не скупіть своєї помочі. Не надумуйтесь, не „ґустуйте", але де лиш бачите, що треба допомогти — помагайте!

А друге і немаловажне:

У нас свобода преси майже не істнує і за кожде свобіднише слово критики конфіскується цілі наклади. Навіть польські соціялісти бояться ґрунтовніше обговорювати те славне відмовленнє зізнань Пілсудским, бо бояться конфіскати. Щож доперва наші нещасні „мнейшосьце народове", до котрих і ми належимо.

Але тисячі листів приходить що тижня з Америки від наших земляків до свояків та знакомих в Рідним Краю.

Чи то так тяжко вирізати яку **гострішу статтю** зі „Свободи" чи з другої часописи і вложити її до листа, очевидно, зареґістрованого?!

Щож, коли треклята байдужність ли лінивство стоять тому на перешкоді!

Та чи прийде для нас поміч з Америки в однім, другім, чи якім іншим виді, чи ні, ми тут робимо своє. Певно, може не стільки і не так інтензивно, не з таким напруженнем, якби вимагало наше тяжке положеннє, але всеж таки робимо.

Ця обставина, що польський уряд не допускає Українців до урядових посад, іде нам лише на руку, бо наші молоді люде мусять собі шукати прожитку у независимих званнях.

І наша військова та політична еміґрація достарчила нам цілий ряд дуже корисних робітників, а я, описуючи в згаданій на вступі дописі **господарський зимовий курс в Коршеві,** напровадив цілий ряд визначних робітників з усяких кінців нашої розлогої Вітчини (Полтавщина, Херсонщина, Перемищина, Коломийщина і т. д.), що здобутим заграницею знанням прислужилися до успіху цього курсу.

Тепер незадовго кінчиться другий **господарський курс,** також **в Коршеві,** але для **жіноцтва.** Тревати він має тільки шість тижнів, але і за той короткий час робиться дуже багато. Біда лиш в цьому, що учасниць є вже таки надто мало, коли зважити, що є нас під опікунчими крилами нашої мачухи більше як шість міліонів.

Є це отже радше проба, щоби набрати досвіду і знати, як на будуче такі курси устроювати.

На цьому курсі маємо отже двацять і дві курсистки, а походять вони з ось яких повітів: Бібрка, Товмач, Перемишляни, Долина, Тернопіль, Теребовля, Підгайці, Коломия (5, з того, на жаль, тільки дві з самого Коршева), Дубно на Волині (дві), Чортків, Печеніжин, Борщів і Городенка.

Начальницею цього курсу є пані **інжинір-аґрономом Корнеля зі Стернюків Манджикова,** котра скінчила аґрономічні студії в Празі. Вона, очевидно, і викладає про рільниче господарство і переводить також практичні вправи з курсистками. Крою і шиття учить пані **Сімова,** куховарства, теоретично і практично — панна **Марія Хирівська,** а народних вишивок панна **Софія Залуська.** Про гиґієну викладала пані **д-р Софія Парфанович** зі Львова, а ветеринарію має ще викладати ветеринар **Николаєвич.**

Цілий день курсисток є так поділений, щоби був час і теоретично і практично учитись. Вони є поділені на **три чети,** а коли одна чета готує сніданнє, то друга і трета в цей час ходить коло господарства.

О г. 8. є для всіх наука теоретична (нпр. птахівництво, годівля коров і т. ін.).

Від години 10 до 12 та чета, що готовила сніданнє, іде варити обід, а дві другі займаються, знову практично, повторяють лекції, або шиють для себе це, що їм учителька завдала. О годині 12.30 є обід, а потім відпочинок до год. 2-гої, потім знову є наука теоретична до год. 5.30. вечером.

Завважу ще, що управитель цього коршівського двора, в котрім відбувається курс (власности „С. Господаря") проф. **Ільницький** (скінчив університет в Празі) викладає курсисткам українське письменство, історію й ґеоґрафію та учить їх рахунків. Проф. **Петро Франко** з Коломиї має ще доїжджати й учити ґімнастичних вправ.

Цікава річ, що воєвода станиславівський **Наконечніков-Клюковскі** так заінтересувався тим курсом, що аж разом з референтом господарського відділу, Буржинським, приїхав дня 29. мая ц. р. автом до Коршева, щоби самому переконатись, як то виглядає такий український курс господарський.

Курсистки були вже повідомлені про його приїзд, тому одна з них привитала його кількома словами та вручила йому китицю цвітів з **синьожовтими лентами** (мовляв: чеши дідька з рідка!).

Воєвода подивляв передовсім ті прості — коли вже не сказати нужденні — обставини, серед яких ведеться цей курс. Був там тоді і голова коломийської філії „С. Господаря" **В. Кобринський.** Воєвода обіцяв дати машину до шиття, ну — і субвенцію, але було очевидним, що він хотівби, конче якось ускочити в цілу ту роботу „С. Господаря", а даючи субвенцію, дістати вплив і на програму наук і на добір учителів.

Одним словом: п. воєвода (молода людина, російського ховання) хотівби довести доконче **до утраквізму** та може і до таких відносин, до яких доводять на Волині Петлюрівці з тим славним „клубом" „Рідною Хатою" в Рівнім.

У всякому разі поїздка воєводи принесла одну позитивну користь: він зніс заборону коломийського старости щодо **Свята Сільського Господаря,** яке мало відбутися в Коломиї слідуючої неділі, то є 2. червня.

А інтересний мотив того заказу подав був коломийський староста: програма того свята обіймала іменно й **полеву службу божу.**

П. староста станув отже на становищи, що **в статуті** філії „Сільського Господаря" в Коломиї **нема** постанови, щоби мож **відправлювати службу божу.** Тому і заборонив цілий обхід!

Так! Так! В Польщі і молитись Богу можна тільки „по пунтам"! Коли цього нема в статуті, то дарма! Молись, небоже, хочби і до чорта!

Ну! але воєвода, хоч майже в послідній хвилі, похопився на комічности такої заборони.

Д-р Кирило Трильовський.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШИКАҐО, ИЛИНОЙС.

Звіт делеґата на конвенцію У. Н. Союза на зборах 252. відділу.

У неділю, дня 16. червня, відбувся мітинґ Товариства ім. Тараса Шевченка, відділу 252. На першім пляні збори вислухали гарного справоздання гр. П. Хомина, нашого делеґата на 17. Головну Конвенцію У. Н. Союза. Гучними оплесками привитано сей звіт. Члени були раді довідатися, що заряд У. Н. Союза спочиває в досвідчених руках.

З огляду на те, що У. Н. Союз сього року обходить велике свято свого 35-літного існування, збори постановили висловити честь і подяку комітетови свята й всім відділам, що причинилися до звеличання ювилею.

Делеґат гр. Хомин висказував теж свою гордість з того, що член сього відділу, гр. С. Мусійчук уложив слова до гимну У. Н. Союза, котрий відспівано на святі ювилейнім в перше та котрий зробив на всіх слухачів велике враження.

Між иншими ухвалами, принятими на сих зборах, була ухвала внеску гр. Четвертинського зробити прогульку відділу дня 7. липня до Форест Презерв та зняти там фотоґрафію відділу.

У нашім відділі є все добровільна збірка на народні цілі. Що три місяці инчі члени займаються сею збіркою. Неавно зібрано 50 долярів на Рідну Школу. Сим разом збирається на Дім Інвалідів і Боєвий Фонд У. В. О. Збіркою займається гр. Хомин.

Член 252. відділу У. Н. Союза.

В. Кедровський.

1919 РІК

(1)

ПЕРЕДМОВА.

У „Свободі" вже був видрукований „1917 рік". Тепер починаю друкувати „1919 рік", лишаючи недрукованим „1918 рік". Це з тої причини, що в „1919 рік" я включив період своєї праці в Херсонському Ґуберніяльному Земстві по народній освіті. Тоді я вже не стояв близько до урядового київського центру, але працював у своїй Херсонській ґубернії.

Вже гетьманський переворот застав мене в Херсоні, куди я переїхав після приходу Німців на Україну, бо не вважав можливим працювати в уряді підчас їх перебування на Рідній Землі. Тому всю свою діяльність я переніс знову в межі своєї рідної ґубернії, безпосередньо в маси рідного народу. Тим більше, що тут було роботи не меньше ніж в центрі, а робітників було мало.

Працюючи на полі шкільництва, я, звичайно, не кидав поля політичної та національно-революційної роботи. Доводилося боротися на кождому кроці з гетьманською владою, що мстилася над населенням „за революцію" та переводила наново русифікацію ще гіршими методами, ніж то було в часі царату. Тодіж я був одним з редакторів одинокої, в часи гетьманщини на Херсонщині, радикально-демократичної націоналістичної щоденної ґазети „Дніпро" та тижневого національно-культурно-освітного журналу „Наше Життя".

Крім того я був головою Ґуберніяльної Херсонської Управи Просвіт, що обєднувала понад дві сотки „Просвіт", роскинутих по всій ґубернії. А так само стояв на чолі підготовки революційно-повстанської акції проти німецько-московсько-гетьманської реакції.

Звичайно моє становища й праця в своїй рідній ґубернії серед степовиків Запоріжжя також дає багато цікавого матеріялу для історії визвольної боротьби за свою державність, але вона не така буде зрозуміла й цікава для нашої американської еміґрації, як праця визвольно-бойова. Тому я, пропускаючи тут друкування „1918 рік", починаю друкувати „1919 рік".

ПОВСТАННЯ ПРОТИ СКОРОПАДСЬКОГО.

I.

Настрої провінції перед повстанням проти Гетьмана. Москалі підносять голову. Мобілізація старшинства в „Южно-Русскую Армію". Мій відїзд до Київа 13 листопада 1918 року.

Чим раз більше почали вороги українства тримати себе нахабнійше. Вони вже давно закинули всякі ознаки українізації державних і земських та міських установ, що була почалася за часів Центральної Ради і вперші дні Гетьманщини ще провадилася „про людське око".

Близький приятель ґуберніяльного старости Піщевича, а особливо помічника його К. Сосновського, з яким він був на „ти", бухгальтер ґуберньської земської управи К. Букініч уже отверто говорив, що настає час, коли „вам Українцам пакажут „кузькіну мать", ведь ґетман уже ґатовіт паход на Маскву для возстановленія Расії"!

Здавалося, що в цих словах була велика правда, бо чим день, то все більше арештовувалися Українці, навіть самих консервативних поглядів. Коли ще декого з нас в самім Херсоні не заарештували, то це лише завдяки тому, що такі арешти було заборонено робити, як я вже згадував раніще, командантом XVII австрійського корпуса ґенералом Фабіні. Але ясно ставало, що пройде тиждень-другий і настане наша черга йти до вязниць. Навіть старий А. Грабенко, секретар ґуберніяльної управи, і бувший її голова не раз говорив мені, що вже приготовився кінчати дні свого старого життя у „гетьманській санаторії для українських національних діячів".

— Але ви, Володимире Івановичу, молоді люде, що собі думаєте? Де ваш запал до боротьби з новою, внутрішньою, вже московською навалою?

На це доводилося говорити йому, потішаючи старого, що нема чого журитися, бо як „Бог не дасть, то свиня не зїсть!"

Навіть М. Чернявський, зовсім аполітична людина і без запідозріння якихось політичних навіть з „добраво старого времені", як казали сучасні гетьманські слуги, будівничі „самостойной Украйни", теж готувався йти в арешт.

Я теж кожної хвилини був готовий попасти туди і для того не тримав ні у себе, ні при собі жадних паперів, а використовував для того товариша, який служив у канцелярії ґубернського старости і був там поза запідозрінням в націоналізмі.

Ґазету „Дніпро" ще видавали, хоч ніколи не були певні, що це число не останнє.

Рівночасно і в повітах московська реакція почала шаліти вже нестерпимо і до мене, як до голови ґуберніяльної ради просвіт офіційно, а не офіційно як до голови повстанчих орґанізацій в ґубернії кожного дня прибували ходоки з заявами, що далі стримувати село від повстання важко. Коли так буде продовжуватися, то готове спалахнути неорґанізоване повстання, що звичайно було небажаним і шкідливим. Доводилося всякими арґументами впливати на посланців, які й самі уже горіли бажанням повстати, що треба ще почекати. Але й сам я не знав добре чого чекати і чи довго чекати, бо посланець мій до Київа звідти нічого позитивного не привіз, крім одного: „ще треба чекати".

Ставало вже страшно, що знову спалахне уже на Херсонщині те, що було на Звенигородщині, а користи від того не буде жадної, крім нового пролиття селянської крові.

Австрійська армія, що стояла на Херсонщині, розкладалась на очах і було ясно видно, що вона повстанцям опору не дасть. Але в районі Миколаєва, в Таврії, Криму та на Київщині і Полтавщині стояла ще грізна німецька армія, з якою справитися неорґанізованому повстанню на ширшу скалю не можна було. Московські офіцирські відділи нас мало турбували.

Нарешті була оголошена мобілізація старшин до „Южно-руской Армії". Це зробило ще більше напружену атмосферу, бо ясно було, що старшини з Українців не підуть в цю московську армію, яка формувалася для „возсоєдиненія Расії", а це викличе переслідування їх владою з одного боку і самообороною мобілізованих з другого боку.

Всім, хто звертався до мене за порадою, що робити, я радив, коли вже не можна уникнути арешту за неявку по мобілізації, виїздити або на Харківщину до Запорожської дивізії, або до Білої Церкви до Січових Стрільців. Але події почали развиватися так, що не думаю, аби багато примушено було виїхати.

Якийсь вибух уже чувся в повітрі, а тому і влада не могла проявити спокійно своєї енерґії. Явилася можливість легко уникати її заходів.

Та й деякі з агентів її на меньших становищах носом чули непевність, а тому не дуже то ретельно виконували приписи начальства і обережно почали працювати на два фронти, аби заручитися приязню і з боку національного елементу. Чим раз вища влада ставала грізнійша, ретельнійша, а меньші представники її все більше послабляли виконання грізних приписів. Тому ставало лекше і нам орґанізовуватися та уникати виконання ріжних приписів і наказів, а разом з тим і мобілізації.

Ще міцно трималися і навіть скріплювали та поширювали свою діяльність лише ріжні „офіцерські союзи" та инші московського толку національні орґанізації, головне монархістичні. Революційні-ж московські, а разом з ними й большевицькі, проявляли дуже слабу діяльність не маючи ґрунту і співчутття в масах населення. В той же час, коли здавалося, що українські національні орґанізації були остаточно розгромлені однаково як політичні, так і культурні, вони почали знову проявляти в глибинах мас активну свою діяльність, відроджуючись наново.

Це бачили і московські аполітично-національні індеферентні елементи. Один з таких, мій товариш по військовій школі Филончик, що тепер працював у міській управі та вештався завжди в колах імешитої місцевої московської аристократії і в колах вищої гетьманської влади, прийшов до мене зовсім несподівано, бо наші відносини були досить натягнуті ізза національних та соціяльних поглядів. На моє запитання чому я можу завдячити його появу у мене, він відповів, що прийшов до мене, як до свого товариша по зброї, сказати де-що цікаве.

Я сподівався, що він скаже мені про те, що мабуть мене мають арештувати та „прі попиткє к бєгству" відправити на той світ, як то масово робила з Українцями гетьманська влада, аж він розповів мені инше.

— Я — казав він — в минулу неділю перебував у маєтку дідича Дуриліна. Дудчині, і там розповідали мені, що до гетьмана приїхала недавно офіцирська делеґація від ґенерала Деникина для переговорів. Ті офіцири говорили, що союз Деникина і Скоропадського, попередніми переговорами уже забезпечений і що вони їдуть лише його оформити. Ґенерал Скоропадський запевнив Деникина, що він і надалі залишається „ґенералом світи його величества", а гетманство взяв лише як тактовий крок в інтересах відбудови Великої Росії.

Признатись, я легко повірив в правду цих слів, але й досі не знаю, чи дійсно була така делеґація. Пригадую-ж цей випадок тому, що він мені здається цілковито можливим, коли зважити всю тодішню поведінку гетьманської влади на Україні, а також те, що робилося і у нас на місцях. В правдивости цього підкріплювало мене ще й те, що говорив Букініч, який також бував у Дуріліних, а тому міг знати гро це. Филончик же прийшов до мене „на всякий случай" знаючи, що влада вже стала непевна себе.

Це було десь між 5—10 листопадом. З кождим днем ставало ясно, що на Україні вибухне вулькан. І, або почнеться національне повстання, або поголовна ліквідація всього українського разом з активними Українцями. Йшли ніби перегони в підготовленню до ґенерального бою двох ворожих сторін.

Бажаючи зясувати, як поставиться австрійська команда і сама армія до можливого конфлікту, тим більш, що в ній були й українські військові частини з Галичини, я навмисне завів розмову з начальником жандармерії XVII австрійського корпусу М. Федитником. Стрінувши його в Олександрівському парку, я з ним обережно (бо не довіряв йому так, як иншим, Л. Козікови чи докторови Н. Гамаракови) почав говорити, намагаючись зясувати настрої австрійського командування та армії взагалі, а з окрема військового українського елементу. Звичайно отверто я йому не міг говорити, що може виникнути національне повстання, але всеж сказав:

— Ось ми, два Українці, ходимо по парку, ніби приятелі, а може настати, навіть скоро, час, коли ми почнемо різатися між собою.

(Дальше буде).

Добра память. — Чи ви були вже карані?

Обвинувачений: Так, пане президент, але ще ніколи паном президентом. Тамтой, що мене засудив, то був такий маленький, товстенький,

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ БУДЬМО ГЛУХИМИ!

Коли полковник Коновалець виїхав з Европи до Америки, то польська преса з радістю писала, що еміґрація вже більше не підпирає справи української визвольної боротьби й тому довелося їхати самому голові У. В. О., щоби дістати для своєї орґанізації підпертя від заокеанських Українців. При тім ті ґазети висловлювали певність, що йому не поведеться, бо загал український вже давно признав над собою суверенітет Польщі й не думає про жадну боротьбу проти неї. Таку боротьбу тепер провадить тільки гурток молоді, який можна буде легко приборкати.

Я не думаю, щоби польська преса багато помилилася щодо активности в допомоговій акції у визвольній боротьбі рідного краю, заокеанських „братів'' нашого замученого й катованого польським канчуком народу. Ось хочби взяти „славетну'' шикаґовську „Січ''. Скільки то вона вилила жовчі на Військову Орґанізацію. Від „Січі'' не відстала також і „Народня Воля'', а наввипередки їм біжать „Щоденні Вісти''. Таксамо й в кожній місцевости знайшлися якісь льокальні ґрупи, що все чимсь незадоволені, а тому й допомоговій акції УВО ставлять ріжні перепони.

Нехай ці всі, що йдуть єдиним фронтом з польською пресою, самі знайдуть назвиська для своєї праці проти допомоги у визвольній боротьбі нашого народу на Рідній Землі. Я не стану їм говорити, хто вони є й як зветься їх робота, бо на шпальтах своїх ґазет вони знайдуть багато відповідних виразів, яких „Свобода'' ніколи не видрукує.

Але разом з тим я мушу сказати, що український загал в більшости своїй не слухає голосу тих „виразників голосу нашої еміґрації'', а йде за голосом своєї власної совісти, власної національної свідомости та національної чести. Отож, коли польська преса, по повороті в Европу полк. Коновальця, буде знову з радістю виписувати про його невдачу, подаючи виписки зі „Січі'', „Народньої Волі'' та „Щоденних Вістей'', чи яких ще подібних „народних ґазет'', треба, щоби в „Свободі'' були подані такі суми пожертв на визвольно-революційну боротьбу, що всі радощі Поляків та інформації „щиро народніх ґазет'' цілковито перекреслювалиб.

Тому треба, **щоби ніхто з нас не ухилявся від пожертв на бойовий фонд, а особливо, щоби жадне товариство, чи орґанізація не ухилилися від тих підприємств, які в їх місцевостях робляться на дохід бойового фонду.** Цим ми підкреслимо свою солідарність з Рідним Краєм у його тяжкій визвольній боротьбі та покажемо нашим ворогам, що ми нарід, який вміє боротися за свою державу. Нашим братам ми дамо ще більшу моральну, ніж матеріяльну підтримку, коли вони побачуть, як головніші маси американської еміґрації виступають одним спільним фронтом в допомоговій акції на боротьбу нашого народу. Ми мусимо дивитися не лише на бік матеріяльний, але також і на бік демонстративний. **Чим більше ми виявимо тут спільности й солідарности при своїх демонстраціях за бойову акцію, тим сильнішими будуть активні бойовики в Рідним Краю, тим більше вони будуть мати моральної сили та енерґії для дальшої боротьби.**

Тому кожне розбиття нашої спільної акції йде лише на користь наших ворогів. І той, що ухиляється від такої спільної акції, або виступає сепаратно, все одно якимиб словами та місцевими „інтересами'' він не прикривав це, робить те, що потрібне для Поляків, що потрібне для ворогів нашого народу. Він ослаблює моральну силу нашого визвольного руху на рідних землях. Ми, свідоме громадянство, мусимо в рішучий спосіб таку акцію поодиноких осіб чи орґанізацій засуджувати, бо це покаже нашим національним ворогам, як ми дивимося на такі „сепаратні вибрики''. Нехай ніхто не сподівається собі виправдання, а тим більше моральної чи матеріяльної підтримки, хто не виконує свого національного обовязку перед своїм рідним народом, перед своїм краєм. **Перед інтересами нашого великого цілого, перед інтересами всього народу, мусять замовкнути всі місцеві роздори та зникнути „місцеві інтереси''. Хто цього не робить, той служить ворогам нашого народу, все одно, якби він не виправдувався.**

І. Бондар.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Розалія Гусайко. — Просимо прислати нам згадане Вами число „Америки''.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 6. червня б. р. по довшій недузі померла бувша члениця УНС Кароліна Козевій. Небіжка знаходилася через чотири роки в стейтовім шпиталі в Трентоні, Ню Джерзи, бо була умово хора.

Смерть мужа та невдача в торговлі, яку вона розпочала по смерти його, привели до того, що небіжка зійшла з розуму. Коли ще була здоровою, покійниця належала до УНС, до 344 відділу й тоді завжди визначалася своїм патріотизмом та щирим ставленням до народних справ.

Небіжка походила зі села Староміщина, скалатського повіту в Галичині.

По смерти її залишилося двоє дітей, круглих сиріт, у віці 14 та 10 літ.

Земля їй пером.

М. Л.

Чвакливість. „...І як я сімнацять годин мандрував арґентинською пустинею, споза скелі висувається берберійський лев!... Вас зовсім не проймає страх? А щож ви зробили би в такому випадкові?

— Що я зробив би? Я вклонився би гарно та сказав би:

— Будь ласка, пане берберійський льве, коли відідете кораблем назад до Африки?

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(2)

На конвенційного предсідателя і його заступників поставлено слідуючих делеґатів в кандидати: О. Ревюк, Ів. Пеленський, Мих. Клим, П. Гаврилів, В. Лукенюк.

Голосованнє відбулось за піднесеннєм рук і випало як слідує: О. Ревюк дістав 125 голосів, І. Пеленський 96, М. Клим 20, Гаврилів 3, Лукенюк 31.

Вибрані зістали: О. Ревюк 125 предс. конвенції, а Іван Пеленський 96 і Висарій Лукенюк 31 заступниками.

Конв. предс. О. Ревюк подякував в імени своїм і своїх заступників делеґатам за довіре і запевнив, що буде вести наради безсторонно і буде старатись дати нагоду кождому делеґатови висказати свої думки, та приступив до вибору конвенційних секретарів.

На кандидатів поставлено: д-р В. Клодницький, С. Гладкий, Ілько Чорний, Матвій Костишин, Бартків, Вол. Малевич, Ружицький.

Вибір відбувся за піднесеннєм рук і випав як слідує: Д-р В. Клодницький дістав 148 гол., Ст. Гладкий 121 гол., Ілько Чорний 56, Матвій Костишин 23, Бартків 44, Вол. Малевич 54, Ружицький 24.

Вибрані конвенційними секретарями: Д-р В. Клодницький 148 гол. і С. Гладкий 121 гол.

По виборі секретарів приступлено до вибору комісії Просьб і Скарг. В кандидати поставлено слідуючих делеґатів: Капітула, Кордияк, Чайковський, Калина, Бардачевський, Федусь, Вацлавський, Павловський, Салюк, Герман, Слободян І., Бузько, Цебак, Крупка, Кобрин, Чмирид, Задорецький, Бінашевський, Пошивак, Фук, Пухер. Голосованнє відбулось за піднесеннєм рук і випало як слідує: Кордияк отримав 53 голоси, Чайковський 57 гол., Калина 99, Бардачевський 27, Федусь 61, Вацлавський 43, Павловський 50, Салюк І. 71, Герман 39, Слободян І. 71, Бузько 39, Цебак 36, Крупка 24, Кобрин 50, Чмирид 25, Задорецький 28, Бінашевський 28, Пошивак 17, Фук 47, Капітула 179, Пухер 24.

До комісії просьб і скарг вибрано: Дм. Капітула, 179 гол., В. Калина 99, М. Салюк 71, Ілія Слободян 71, Ю. Федусь 61 гол.

З причини, що делеґати на виривки оден на перед другого ставлять кандидатів, поставлено внесеннє, щоби зачинати голосованнє над кандидатами від послідного, та конвенційний предсідатель заявив, що він буде покликати лавку за лавкою ставити кандидадів.

Поставлено внесеннє, щоби вибрати виборчу комісію з сімох членів, кождого з іншого стейту.

Конв. предс. О. Ревюк заявив, що він такого внесення не може ставити під голосованнє, але делеґати повинні вибирати після такої вказівки.

По сім приступлено до вибору виборчої комісії. На кандидатів поставлено слідуючих делеґатів: Кость Галушка, Ілько Чорний Мих. Клим, Петро Бартків, Микола Романів, Стефан Слободян, Мих. Баглай, Максим Головчак, Андрій Цебак, Мих. Ґалянка, Іван Чупрун, Іван Марусин, Франко Янковський, Мих. Фук, Йосиф Катулька, Іван Бакун, Мих. Пухир, Лев Бачинський і Конст. Пілат, Голосованнє відбулось за піднесеннєм рук і випало як слідує: Кость Галушка отримав 27 гол., Ілько Чорний 79, Мих. Клим 103, Петро Бартків 83, Вас. Кузів 50, Мик. Романів 40, Ст. Слободян 118, Мих. Баглай 31, Мак. Головчак 73, Андрій Цебак 59, Мих. Ґалянка 27, Іван Чупрун 42, Іван Марусин 30, Франко Янковський 59, Мих. Фук 56, Йосиф Катулька 71, Бакун 20, Мих. Пухир 48, Лев Бачинський 49, Константин Пілат 39.

Вибрані до виборчої комісії слідуючі: Ст. Слободян, Мих. Клим, Петро Бартків, Ілько Чорний, Мак. Головчак, Йосиф Катулька й Андрій Цебак.

Відтак поставлено кандидатів до комісії пресової. В кандидати увійшли: О. Ревюк, Вол. Малієвич, Олекса Питляр, Дмитро Яремко, Михайло Бунда, Юлія Баволяк і Василь Кузів. Голосованнє відбулось за піднесеннєм рук і випало як слідує: О. Ревюк отримав 182 гол., Вол. Малієвич 204, Ол. Питляр 58, Дм. Яремко 15, Мих. Бунда 30, Юлія Баволяк 194, Василь Кузів 64.

Вибрані до комісії пресової: Вол. Малевич, Юлія Баволяк і Омелян Ревюк.

На поставлене і поперте внесеннє ухвалено відбувати засідання конвенції кождого дня від год. 8.30 рано до год. 12.30 вполудне; пополудневі засідання від год. 2 до 5 вечером.

Конв. предс. покликав на дверників на другий день конвенції, 14 мая, 1929: Льва Бачинського і Івана Чайківського, котрі мають бути при дверах о годину скорше перед розпочаттєм нарад.

Відтак конв. предс. О. Ревюк прочитав наспівші листи і телеґрами та запрошення делеґатів на баль, устроєний двома нюарськими сестрицтвами і на виставу радянської фільми Тарас Шевченко.

На поставлене і поперте внесеннє понеділкове засіданнє замкнено в год. 5.30 вечером.

(Дальше буде).

ПОДЯКИ.

Я, низше підписана, складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за уділення мені запомоги в сумі $35.00 з фонду запомогового.

Антоніна Рощіпка,
члениця від. 167 У. Н. Союза,
Толідо, О.

—о—

Я, низше підписаний, член У. Н. Союза складаю щиру подяку делеґатам 17-тої гол. конвенції У. Н. Союза за уділення мені запомоги в сумі $50.00 з фонду запомогового.

Пилип Стахович,
член 146 відділу У. Н. Союза,
Дітройт, Миш.

Родинна справа.

— Тату, хочу тобі запропонувати добрий інтерес.

— Який, сину?

— Дуже добрий інтерес. Позич мені сто долярів, але дай мені готівкою лише пятьдесять долярів, тоді я буду тобі винен пятьдесять і ти мені пятьдесять. Тим способом вирівнаємо довги.

В. Дорошевич.

ЯК З ГАСАНА СПАЛИ ШТАНИ

—о—

Так, так. Іменно так і називається:

— Як з Гасана спали штани.

Ось як це скоїлося:

Жив, був у великому і славному місті Багдаті багатий та знаний купець.

Як його звали?

Коли він бавився на колінах своєї матері...

(Де рай? На колінах у матері!).

Мати звала його:

— Гасан-Гакі. Гасан-Щасливий.

Був Гасан молодим, красивим, розумним і багатим.

Незлічимо багатим.

Чого ще бракувало?

Гасан всеж вирішив:

— Женитися.

Сказано — зроблено.

За молоду йому засватали найкращу дівчину в місті.

Вона була... вона була... ні, словами цього не скажеш...

Як була вона красива, змалювати може лише музика.

Одним словом, вона була такаж красива, як ваша улюблена, пане мій!

І як ваша!

І як ваша, мій добродію!

(Таким чином, я сподіваюсь, ми задоволимо смак кожного).

Гасан покликав до себе на бенкет увесь Багдад.

Ось тут багдадські кухарі й показали, що вони, цілком правдиво, рахуються першими кухарями на всьому світі.

А серед овечих отар пройшла чутка:

— Прийшов кінець світу! Гасан вирішив знищити всіх молодих баранчат, начинити оріхами та смажити їх!

Дивлячись на це веселе, багате, роскішне весілля, жінки плакали зі зависти солодкими слізьми, а ще до того вони наїлися щербетами, рожевим рахат-лукумом і медовою конфітурою з листків персикового, миґдалевого та морельного цвіту.

Дівчата годувалися лише зацукрованими цвітами бузка й фіялок та божилися, що нічого більше не будуть їсти, аж до свого весілля.

У людей крутилася голова від музики.

У молоді ноги підкошувалися від гопака та танків.

Людям пожилим і поважним заборонене кораном вино, як раб кидалося в ноги, хапало їх за ноги й валило на землю.

Але ось пробило північ, — настав бажаний час.

Жінки взяли молоду і повели її в роскішну спальню.

Серед сміху й жартів роздягли її і поклали на брачне ложе, завішане кружевом.

Свахи пішли за Гасаном.

В супроводі друзів, він ішов так, як належить іти людині молодій та мудрій.

Ішов бадьоро, весело, але не поспішаючи.

Тому, що мудрий нікуди не поспішає: ні на страту, ні на весілля.

Життя так і летить як стріла.

Нема чого поспішати жити.

Не поспішаючи сів Гасан на канапу, проти ліжка, завішаного кружевом, не поспішаючи вислухав віншування і побажань своїх друзів, не поспішаючи підвівся й сказав:

— Уклоняюся вам, друзі моєї молодости, й прощаюсь з моїм парубоцьким життям.

Не поспішаючи пішов до ліжка.

Але... в цю мить з Гасана несподівано... спали штани...

Голосний сміх, ніби грім почувся навколо.

Як зарізані верещали старі баби.

Ніби дзвіночки реготали молоді жінки.

Качалися по долівці мущини.

Зайшлася дзвінким сміхом молода, котра все бачила крізь кружево, і, щоб не було чути її нестриманого сміху, вона почала, що було сили, дзвонити брансолетами.

Все навкруги умірало від сміху.

А Гасан стояв безпорадно з голими ногами та зі злетівшими штанами.

Навіть ноги у нього, почервоніли.

Не памятаючи себе від сорому, він підхопив штани й кинувся тікати геть з дому.

Він вибіг на подвіря, вискочив на першого коня, що трапився йому, який належав якомусь гостю, зо всієї сили ударив пятами його в боки й вискочив на вулицю.

А з хати чувся божевільний сміх.

Від таких дрібниць часто залежить людське життя.

Як божевільний летів Гасан прямо по шляху, куди очи бачили.

А ранком він побачив швидко наближаючийся до нього город Дамаск.

Кажуть, ніби то гіркий хліб на вигнанню.

Яка неправда!

Не гіркий, не солодкий хліб на вигнанню.

Земля вигнання жадного хліба не родить для вигнанців.

Нема смаку у хліба вигнання.

Жебрак, без шага в кишені, опинився Гасан на вулицях чужого міста...

В чужому місті з під кожних воріт чигає на вас кинутися собака, як на злодія.

Кожні двері в чужому місті тільки й чекають чи не постукаєте ви, щоби замкнутися перед самим вашим носом.

В чужому місті кожен камінь на бурковці готорий полетіти вам у голову.

Лише одні дерева в чужому місті стрічають вас привітно, протягаючи свої, уквітчані цвітами гилки:

— Повішся!

З жахом оглянувся Гасан на чуже місто...

Пішов на базар.

Продав замученого коня, котрим приїхав, і купив на всі гроші смаженого миґдалю.

Поклав мішок з ним на плечи та й пішов, спиняючись перед вікнами, котрі були зароблені деревляними рішітками, — перед гаремами.

— Ось я людина, що приїхала з далекого краю! Я шукаю жіночих зубів, котрі поспориліб з білизною мого миґдалю! Агов! Де тут самі білі жіночі зубки!

— Ох не поломить би зубів об твій миґдаль, — відповідали ізза ґрат.

— Не турбуйтеся, пані, — з уклоном відповів Гасан, — мій миґдаль трісне від зависти, як тільки попаде до вас у рот! Побачить твої білі зуби й пукне від зависти! Не доведеться навіть розкушувать!

І до полудня він продав увесь миґдаль.

Підрахував баріші та купив помаранчевих „корольків''.

— Де тут червоні губки, котрі могли б позмагатися з моїми „корольками?''

— А чи соковиті твої помаранчі? — питали ізза ґрат.

— Ох, пані, мої помаранчі обернуться в сльози від зависти, коли опиняться біля ваших губок.

І сонце було ще високо, як всі помаранчі були продані.

Так розпродав він партію рахат-лукума, ріжних шербетів; став відомим на базарі, одержав кредит і замісць торговлі стравами зробив собі ювелірну торгівлю.

Що понеділка, коли по східному звичаю, на базар ходять лише жінки, Гасан розкладав навколо себе свої товари й лукаво усміхаючись з під кучерявої чорної бороди, казав:

— Прекрасна пані! Прекрасна пані! Хочеш, щоб твої очі ніколи більше не плакали? Купи ці серги! Подивись, що за діяманти! Сльози! Справжні сльози! Женщину повинні прекрашати сльози! Така вже доля! Кизмет! Купи ці серги, і сльози ніколи не будуть блестіти на твоїх очах! Дай хабаря долі! Нащо сльозам блищати у твоїх очах, коли вони блищать у твоїх ухах?

— Прекрасна пані! Незрівнана пані! Не купляй у мене нічого, тільки подивись! Тільки поглянь! Від твого погляду ця бірюза стане схожа на клаптик неба! Скажи свому милому хай купить запинку тобі з цієї бірюзи! Хай він побачить клаптик неба на грудях у своєї милої!

Ось сафір, синій і глибокий як море! А ось рубін, як капля крови. Він світиться навіть в темноті. Пані! Прекрасна пані! Попроси свого милого нехай він подарує тобі або море, або краплину крови! У краплині крови більше бурі ніж у цілому безодному морі!

— Красуню! Красуню! Ось перли! Ось перли!

— Я боюся. Перли означають сльози!

— Тільки дрібні, пані! Тільки дрібні приносять сльози. Ніколи ще великі перли не примушували плакати жінку.

Так, сміючись і приказуючи, весело розмовляючи вів свою торговлю та богатів Гасан і швидко став відомим всьому Дамаскови.

Чутка про нього дійшла до самого султана Дамаску.

Аллах — один султан!

Нема Султанів, крім Султана Султанів — Аллаха.

Аллах Акбар!

Султан захотів побачити загального улюбленця. Залишився задоволений його розмовами та умом і в розговорі сказав йому:

— Саме важке для султана, — це призначити собі визирів!*)

— Тобі видніше, повелителю! — відповів з глибоким поклоном Гасан, — але мені здається, що це вже й не так важна справа. У нас звичайно роблять так: беруть якогонебудь чоловіка, роблять його визиром, кажуть: „Ось вам, розумний чоловік! Ви повинні його слухати, а коли не будете, — голову з пліч!'' А що якби зробити инакше? Не авансувати чоловіка від разу в розумні люде і у визирі. А взяти найрозумнішого чоловіка й зробити його визиром?

Султан лише похитав головою:

— Це дуже проста річ! Але вона ніколи мені в голову не приходила. Взяти розумного чоловіка й зробити визиром? Гасан, ти розумний чоловік й я роблю тебе моїм визиром!

— Повелителю! Чути тебе — значить: коритися!

І Гасан став великим визиром.

Він добрий, мудрий і справедливий.

Добрі люде його любили, а злі боялися.

Закони, котрі він видавав, подобалися всім і всі в Дамаску зі здивованням говорили:

— Який визир у нас! Не знатний, не славний, не знаменитий, а просто розумна людина.

Так минуло десять років.

Султан Дамаску покликав до себе улюбленого визира й сказав йому:

— Гасан, хай буде благословенний той день, коли вітер відірвав тебе від рідного дерева та приніс до нас! Хай буде благословенний Великий і Святий Коран, котрий наказує нам бути привітливим до чужинців! Ось уже десять років, як я слухаю твоїх порад і виконую твою волю на благо мого Дамаску. Тепер я хочу, щоби ти послухав моє слово та виконав мою волю. Слухай, Гасан! Не довго мені залишилося слухати твої гарні поради. Мій шлях до могили такий короткий, що навряд чи встигну я оглянутися назад. Я бачу мій рідний Дамаск щасливим під твоєю мудрою управою і я хотів би це затримати до кінця твоїх днів.

Слухай, Гасан! У мене нема наслідника. Я видам за тебе мою улюблену доньку і зроблю тебе султаном Дамаску. Слухай і корись!

Гасан поцілував землю біля ніг султана і сказав:

— Слухати тебе, це значить коритися. Султан! Аллах — один Султан! Нема Султана, крім Султана Султанів*), — і ось що сказав мені Султан над Султанами: „Гасан! — сказав він мені, — прекрасний Дамаск, але твоя батьківщина Багдад! Багато красавиць на світі, — але жадне обличча красавиці не прекрасне так, як прекрасні зморщки матері! Той, хто вважає, що краще бути султаном в чужому краю, ніж ввичайним горожанином у своїй батьківщині, — не достойний бути ні простим громадянином у своїй країні, ні султаном в чужій''. Так сказав мені Султан Султанів, а коли говорить Султан Султанів, усі султани землі повинні мовчати!

Султан розгнівався.

— Так то ти, слуга, виконуєш волю свого повелителя? Я хотів зробити тебе щасливим. І я зроблю тебе щасливим! Я зроблю так, як вирішив!

Це маленька слабість всіх султанів.

Вони певні, що можуть робити людей не тільки знатними, багатими, могутніми, але й щасливими.

І щоб зробити Гасана щасливим султан наказав посадити його до арешту.

Але Гасан утік.

Він окульбачив коня, набив золотом гаманець і о північи поїхав у Багдад.

Як і десять років тому він не давав коневи відпочинку, і коли сонце виблиснуло своїми проміннями ізза гори, Гасан побачив себе біля міських воріт Багдаду.

Гасанови здалося, що ніде в світі так не цвітуть і не розносять такі пахощі дерева, як навколо Багдаду.

І що ніде у світі минарети**) так прямо і так високо не підносяться до неба.

Він скочив з коня, упав на коліна й поцілував рідну землю.

А в цей час біля міських воріт сиділа стара жебрачка і вичісувала паразитів з голови своєї внучки.

— Дивись, бабуню! Дивись що це він робить? — сказала дівчинка. — він їсть землю.

— Не їсть, а цілує, мовчи, дурна, мовчи! — відповіла стара, — яке тобі діло? Може бути це людина, що дуже любить свою батьківщину, а може бути — пяний. Не варто звязуватися ні з тим ні з другим. Тобі соромно! Ти-ж не маленька дівчина!

— А скільки мені років, бабуню? — питала дівчина.

— Тобі? Одинацятий рік пішов. Ти родилася в той рік, коли з купця Гасана на весіллю спали штани!

Ніби рідна земля плюнула в обличча Гасанови.

Він зіпнявся на ноги.

— Аллах Акбар! О, Аллах! Великий милосердний і всемилостивий! Вони рахують свої роки з того дня, як з мене злетіли штани! І якась паршива дівчинка, котра не знає скільки їй років, знає, що десять років тому з Гасана спали штани! Я прожив два життя, я почав життя з початку і з бідняка знову став богачем. Я був на верху могутности, керував державою, я давав мудрі закони, і зробив щасливою цілу державу, і міг стати султаном, а тут якась то жебрачка, вичісуючи паразити з голови своєї паршивої дівчини-внучки, не може забути, що у мене десять років тому злетіли штани!!!

І сів на коня Гасан, повернув його й подався, куди очі дивляться.

Ось, що довідався про людей Гасан...

А все про них знає один Аллах.

З російського переклав
Петро Чулій.

*) Премієр-міністер.

*) Говорить про Бога.

**) Дзвіниці.

ЗЛУКА БАНКОВИХ ФОНДІВ В СУМІ $300,000,000.

Мюнисипал Бенк енд Трост Компанія обедналися з Банком Злучених Держав.

В наслідок обеднання двох великих нюйорських банків Municipal Bank and Trust Company і Bank of United States повстала інституція, що має майна поверх $300,000,000.00.

Тепер, завдяки цій злуці, Банк Злучених Держав є третім з ряду найбільшим банком у м. Ню Йорку щодо числа складових установ (офісів).

Але значіння цього зросту вміщається головно у факті, що Банк Злучених Держав обслуговує тепер поверх 350,000 депозиторів. Кожна з його 57 установ в Менгеттен, Бронкс, Бруклин і Квінс становить сама собою комплетну банкову інституцію, що може відповідати усім потребам своїх клієнтів, подаючи в місцевости їх побуту банкову обслугу, що має за собою величезний капітал авторітетні інформації, досвідчений персонал і все, що може мати тільки велика банкова інституція.

Банк Злучених Держав є відомий добре громадянству також через свій великий Закордонний Департамент. Цим департаментом користовуються сотки тисячів осіб та поверх тисяча банків і банкирів в цілих Злучених Державах і Канаді.

Закордонний Департамент Банку Злучених Держав має також багато українських клієнтів, що посилають гроші на Україну та полагоджують в цім банку ріжні інші старокраєві справи.

Закордонний Департамент Банку Злучених Держав послуговується в трансакції закордонних діл новітніми методами і найновішими винаходами. Засобом спеціяльної радіо-обслуги, яку заведено в цім банку, гроші на Україну можна посилати через радіо за малою додатковою оплатою в 25 ц. Знання чужоземних вимог і розуміння грошевої пересилки та виміни виявилися вельми помічними у веденню цього рода діл.

Іміграντське населення Ню Йорку може бути тільки вдоволене з цьої найновішої банкової злуки. Вцім банку має інституцію, що вповні ознайомлена з іміґрантськими елементами і має свої установи (філії) також у тих дільницях міста де живуть і працюють Українці. Порада, яку можна дістати в кожного урядовця цього банку, є інформацією, що основується на знанню тих спеціяльних проблем, з якими стрічаються громадяне чужоземного походження.

Нова злука причиниться безперечно до зміцнення звязків між міліонами іміґрантського населення і цим банком, що є вежою сили в цім столичнім городі. — (Огол.) 146

ВІДОЗВА

до земляків в Америці.

Шановні Земляки!

Ви, що злиднями та бідою вигнані з Батьківщини за далекі моря шукати кращої долі, найліпше зрозумієте з власного досвіду, яка велика річ освіта, якої так бракує нашим поневоленим людям в Старім Краю. Колиб межи нами було більше освічених патріотів, які зналиб та вміли поставити на належний шлях нашу народню господарку, то не стоялиб ми сьогодня так кепсько ні під оглядом економічним, ані під оглядом національно-політичним. Не довелосяб тоді ні Вам ні иншим нашим людям мандрувати з родючих ланів Рідного Краю в далекі, чужі сторони.

І от пощастило нам здобути тут на чужині свою власну високу господарську школу. Вже сім років існує на Чехо-Словаччині Українська Господарська Академія; — єдина на увесь світ вільна українська висока господарська школа, яка заклалася дякуючи матеріяльній та моральній підтримці братнього — чеськословенського народу ще в 1922 році. За цей час свого існування Академія випустила 285 фахівців — інжинірів, значна частина яких нині працює для добра нашого народу в Галичині та на Волині. В самому тільки „Сільському Господарі", найкориснішому товаристві для наших братів хліборобів, є їх понад тридцять.

Майже всі юнаки-Українці, що опинилися за межами своєї Батьківщини та захотіли здобути собі високу освіту на корисну службу рідному людови, вже покінчили або закінчують свої студії в Академії. Цю весну закінчає Академію 124 абсольвенти і тоді залишиться всього 196 студентів. Але між цими студентами маються 40 осіб таких, які не мають ні жадної грошевої допомоги ні жадного заробітку, щоб продовжувати свої студії.

І от, щоб допомогти і цим незаможним студентам закінчити освіту, професори та навчителі Академії, а також всі службовці канцелярії відраховують по 6% від свого скромного утримання. Так само роблять і студенти, що дістають невеличку підпомогу від Чехословацького Уряду, віддаючи по 1½% свого буджету на незабезпечених товаришів. І припадає на кожного незаможного студента з цих жертв по 80—120 кч. місячно, тобто по Вашому — від 3-х до 4-х долярів.

Відома річ, що за такі гроші вбогі студенти не живуть, а животіють. Майже 50% з них витрачає на обід денно лише 1,5 кч., тоб то Ваших 5 центів, абож стілько, як Ви витрачаєте на звичайну поштову картку, а багато з них зовсім не має змоги обідати, а живуть лише хлібом та водою. Жаден з цих студентів, не зважаючи на страшну зиму, що була в цім році в Европі, ні одного разу не протопив свого житла, бо ніхто з них не мав за що купити собі палива. Отже в добі, коли добрі люде й надвірних псів забірали у натоплені хати, щоб не загинули від тієї лютої зими, наші незабезпечені матеріяльно студенти мусіли спати в такомуж холоді, як був на дворі, маючи до того порожні шлунки.

Чи дивнож, що значна частина цих бідолах, які прийшли сюди з розхитаним уже здоровлям та ледви загоєними ранами, що дістали в боях за волю України, легко піддалися хворобам та остаточно вичнажилися? Отож, тим-часом як поміж студентами, що дістають стипендії від чеськословацького уряду мається слабих на сухоти 18.5% (теж жахлива річ), поміж незаможними студентами — нестипендистами їх нараховується 37.5%.

Кажучи коротко, відколи стоїть світ, жадні студенти жадного народу не здобували собі знання в таких жахливих умовах, в такій неможливій скруті та злиднях.

А отже, не дивлячись на такі жахливі умови існування, ті наші студенти не кидають науки і, ризикуючи своїм здоровлям або й своїм життям, вони твердо ідуть наміченим шляхом до своєї цілі, що має на меті добро нашого народу. Не кидають, бож мають віру, що також не полишать їх на голодову смерть їхні земляки-Українці та не дадуть їм упасти фізично і на дусі.

Так воно почасти й сталося. Відгукнулися на відозву українського письменника Корольова-Старого наші земляки з маленької Буковини. Дарма, що там є всього 320,000 українського люду, — як зачули вони про біду своїх братів, незабезпечених студентів Академії, то зараз же заложили Доброчинний Комітет й почали збірати від хати до хати, закликаючи до громадського та національного обовязку кожного Українця. І на його заклик широко відгукнулося населення Буковини. Протягом 3 місяців вони зібрали понад 130,000 леїв, тобто, кожез другий дав свою лею на цю мету. Дякуючи цій щедрій підтримці, наші незаможні студенти вже три місяці дістають допомоги по 300 кч. місячно, тобто по Вашому 8—9 долярів, або стілько, як кожен з Вас має платні за два чи три дні.

Та чи можнаж числити на допомогу лише одних Буковинських земляків, які мають силу всяких инших потреб для відродження свого національного й суспільного життя, що десять років було під натиском урядових репресій? А тимчасом нашим незаможнім студентам треба проіснувати ще два роки, доки не закінчать своїх студій в Академії.

От тому то Благодійно-Допомоговий Комітет при Українській Академії, що опікується їхньою долею, звертається до всіх земляків в Америці сущих з великим проханням:

Поможіть купці української молоді стати корисними працьовниками на ниві народній, поможіть їм своїми, бодай дрібними, датками закінчити студії своєї рідної високої української школи. Підтримайте діло помочі, започатковане невеличким гуртком добросердечних буковинських Українців!

Вас бож багато, в десять раз більш, як усіх Буковинців, і кожному з Вас легше видати якийсь доляр, як їм одну лею. А незаможних студентів усьогож тільки 40 душ! Колиб у Вас була добра воля, то Ви без найменшого обмеження себе моглиб узяти на свою опіку всіх цих 40 студентів, голодуючих фізично через голод духовний. Треба всього 400 долярів місячно, щоб забезпечити їм більш-менш можливе існування, зберегти їхне здоровля, а може й життя.

Між цими студентами є молодь з ріжних земель українських: з Галичини, Волині, Буковини, Бесарабії. Найбільше однак є їх з Великої України, тобто з тієї найбагатшої сторони нашої, яка ніколи й нічого від Вас. американських братів, не жадала, а навпаки, принаймні духовно завжди Вам допомагала і котра, як прийде жаданий час відродження, віддячить Вам і морально і матеріяльно. Отож, це не справа лише сорок голодних юнаків, що прагнуть науки, це — справа ширша: допомогти тим своїм браттям, що не з своєї провини опинилися в тяжкій біді. Братам, що переважно були борцями в Народній Українській Армії та воювали в повстанцях проти лютого ворога, проливаючи кров та ризикуючи своїм життям за ідею Вільної Соборної України, до дітей якої належите також і Ви. Отож, це не справа лише сорока юнаків-студентів, а таксамо й Ваша справа.

Відгукнітьсяж на цей слабий заклик та спільними зусиллями допоможіть цим сорок студентам закінчити їх студії на високій школі.

Проф. С. Комарецький (в. р.), голова управи Благодійно-Допомогового Комітету при Українській-Господарській Академії;

Сірик, секретар (в. р.).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

На Рідну Школу.

Подається всім заінтересованим до відома, що з концерту, урядженого в честь Т. Шевченка Обєднанням Українських товариств і Церковних Громад в Шикаґо дня 17 березня, вплинуло на мої руки 433 дол. і 25 ц. По заплаченню видатків з урядженєм концерту сполучених в сумі 126 дол. 75 ц. остало 306 дол. 50 ц. як чистий дохід з підприємства. На підставі рішення спільного комітету гроші вислано до краю для Рідної Школи з тим, що дня 26 квітня вислано через бюро М. Клема 302 доляри до Львова а дня 14 червня додатково зібраних ще 4 дол. 50 ц. вислано для „Рідної Школи через „Обєднання".

За Комітет концерту:

Степан Куропась, фін. секр.

Тета, що вернула з заграниці, привезла для четверо сестрінків лиху, тандитну забавку.

— Ну, діти, котре з вас було найчемніше, тому дам цю гарну забавку.

— То прошу дати Богданкові.

— Чи він був найчемніший?

— Ні, але він її найскорше попсує!

ВІДОЗВА.

ДО ЗАМОРСЬКИХ БРАТІВ!

Йдучи за приміром других громад нашого повіту й бажаючи дати приміщення нашій кооперативі, читальні „Просвіти" та другим установам, приступили ми цього року до будови читальняно-кооперативного дому. Ми закупили вже площу під будову й будівельний матеріял і зачали будову. Однак наші сили за слабі, щоби докінчити зачате діло. Тому, в цьому скрутному становищу звертаємось до Вас, Шановні Земляки-Родимці, з гарячим проханням о поміч, а ми з великою вдячністю приймемо кожду жертву, хочби найменшу. Ми сподіємося, що не лише Станинці, але такожі земляки з других сторін нашого повіту і краю, які опинились на еміґрації за морем, зрозуміють нас. Бо хто нас зрозуміє, той і пожертвує щонебудь на докінчення будови.

Дорогі Браття! Ми дуже добре розуміємо, що і у Вас на гріш не легко, але повірте, що тяжче нам Вас просити, ніж Вам скількибудь жертвувати. Думаємо, що зовсім не потрібно змальовувати нашого положення ані цілі, на яку пожертвуєте. На забувайте, що культурно-освітний рівень одного села впливає у великій мірі на найближчу околицю, що одно село — це частина цілого краю і народу.

Ждемо з надією на Ваші жертви, якими себе не збідните, а нам поможете докінчити хосенне діло.

Станин, дня 10 травня 1929.

За Виділ Читальні:

Михайло Салагуб, голова; **Климко Орсин**, секр.

За Кооперативу „Єдність":

Петро Крикевич, справник; **Йосиф Гнатів.**

За Будівельний Комітет:

Теодор Тимрук, М. Табака, Филип Гнатів, Василь Демчук, Александер Співак.

ПОДЯКА.

Я, низше підписаний складаю сердечну подяку Головним Урядникам У. Н. Союза за уділенне мені з фонду допомогового $75.00.

Сердечний Спасибіг.

Григорій Тимощук, член 103 від. У. Н. Союза в Милвокі, Вис.